

A pedagógia és a közélet

Egyetemi tanulmányait Szegeden végezte, a közélet, a politikai élet számottevő vizsgáit azonban Debrecenben tette le. Több mint tíz éve az ő nevelésméleti tankönyvből ismerkednek a pedagógiával a leendő tanárok, és ő az igazgatója annak a Pedagógiai Nyári Egyetemnek is, amely immár egy évtizede rendszeresen biztosítja a gyakorló pedagógusok továbbképzését. Az oktatás, a kutatás és a közéleti tevékenység hármasságát jellemzi dr. Ágoston György tanszékvezető egyetemi tanár sokéves munkásságát. A József Attila Tudományegyetem pedagógiai tanszékének vezetője egyben az UNESCO Hamburgi Pedagógiai Intézete igazgatójában is képviseli hazánkat, tagja az MTA pedagógiai bizottságának, és elnökségi tagja a Magyar Pedagógiai Társaságnak, hogy tisztségei közül csak a legfontosabbakat említsük.

Értük a polgári demokrácia követelményét, mert a tanítók még feudális terhek nyomják."

A szegedi hasonló nagygyűlésnek — érdekes módon —, ugyancsak Ágoston György volt a szónoka. A demokratikus iskolák megteremtéséért vívott harcnak, az államosítás volt az egyik csúcsa. És e politikai harcból a jeles szegedi professzor „bőségesen” kivette részét. Hite, meggyőződése, politikai állásfoglalása, az ügy szeretete kötelezte erre.

Debreceni egyetemi „évei” után 1949. januárjában Szegedre került, mint a pedagógiai főiskola kinevezett igazgatója. Ekkor már „eljegyezte” magát a pedagógiai tudományok oktatásával és kutatásával. „A közösségi nevelés és az úttörőmozgalom” címmel 1952-ben jelent meg első munkája, amely egyben az első ilyen témájú kiadvány volt. A főiskola igazgatói tisztét 1952. őszéig töltötte be, majd Budapestre került. Még ebben az évben — védelem nélkül —, odaítéltek tudományos munkásságáért a kandidátusi fokozatot. Ha már a kitüntetésről beszélünk, említsük meg azt is, hogy 1948-ban a Népköztársasági Érdemérem ezüst, majd 1951-ben a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságában kifejtett munkájáért ugyanennek a kitüntetésnek aranyfokozatát kapta meg Ágoston György.

— 1952. októberében a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetem pedagógiai tanszékére kerültem docensi minőségben — mondja Ágoston György —, és megbíztak a tanszék vezetésével. Tudományos kutató- és szerzőmunkát végeztem. Elnöke lettem az akadémiai

pedagógiai bizottságnak, és szerkesztője a Pedagógiai Szemle című lapnak. 1959-ben visszakerültem ismét Szegedre tanszékvezetőként, ahol 1961-ben kineveztek egyetemi tanárnak. Azóta is ebben a munkakörben dolgozom. Amikor idekerültem, a pedagógiai és a lélektan egy tanszék volt, most két önálló tanszék.

Valójában itt bontakozott ki a maga teljességében a neves professzor munkássága. „A nevelés elmélete” egyetemi tankönyv 40 ezer példányban látott napvilágot, és eddig 4 kiadást ért meg, majd 1964-ben társszerzővel megjelent ugyanennek a kötetnek a II. része, majd 1970-ben a már egykötetes Nevelésméletet került a tanuló fiatal egyetemi hallgatók kezébe. E munkáin kívül feltétlenül meg kell említeni A kommunista erkölcs tartalma és az erkölcsi nevelés feladatai című munkáját, mely 5 kiadást ért meg eddig.

— A munkásságom mellett — mondja a professzor —, nagyon fontosnak tartom a tanszéken dolgozó munkatársaim tevékenységét is megemlíteni. Nagyon sokat tett ez a kollektíva az új magyar pedagógia fejlesztéséért. Az egyik ilyen témakör: az audiovizuális eszközök szerepe az oktatásban, a programozott oktatás jelentősége, valamint a méréses módszerek pedagógiai összefüggései terén értünk el jelentős eredményeket. E munkáiról Nagy József, és Orosz Sándor írtak könyvet.

Az elmúlt évben írta meg dr. Ágoston György nagydoktori disszertációját is, amelynek címe: „A pedagógia alapfogalmai és a nevelés feladatrendszere”. Pedagógiai tevékenységének kiegészítő része, a Szegedi Pedagógiai Nyári Egyetem vezetése, irányítása, és ennek az igen jelentős kulturális fórumnak modern tartalommal való megtöltése. Elve: csak akkor lehet eredményesen oktatni, ha azt tudományos kutatás támasztja alá. Jelen esetben nyugodtan kijelenthetjük, az „Ágoston-tanszék” megfelel ezeknek a követelményeknek, a tanszék vezetője pedig immáron több mint negyed százada bizonyítja tudományos munkái egész sorával, hogy milyen sokat tehet egy ember a közösség ügyéért.

POLNER ZOLTÁN

Időben segíteni a gyerekeknek

Kinek mit jelent az az adat hogy az 1970-es népszámlálás szerint Csongrád megyében a 15 évnél fiatalabb gyermekek közül mintegy 70 ezer hiányos, csonka családban él? A gyermek- és ifjúságvédelmi hálózatnak mindenesetre gondot okoz. A válások, a rendezetlen családi körülmények, vagy éppen az úgynevezett ép családok egy részének rendezetlen körülményei igen sok gyermek fejlődését akadályozzák. Szinte minden családot életébe beleszólt az utóbbi évek nagy társadalmi átrendeződése, hiszen a nők fokozottabb munkavállalása következtében a család, a családi közösség életmódja mindenképpen megváltozott. A távoli munkahelyekre naponta utazó és váltott műszakban dolgozó szülők gyermekei gyakran maradnak felügyelet nélkül, s a kedvezőtlen hatások az iskolába, munkahelyre utazó gyerekeket is érintik.

Számtalan új határozat született az utóbbi években a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatban, azután pedig az ifjúsági törvény foglalkozott a helyzettel. A Csongrád megyei tanács vb művelődésügyi osztálya elsők között kezdte meg a felmérő feladatot, s igen elgondolkozott, amit megállapítottak. Maga az a tény, hogy a gyámhatósági munkát több rendeltetéssel jelentősen javították, azt eredményezte, hogy emelkedett azoknak a nyilvántartott gyermekeknek a száma, akik a veszélyeztetettek listáján szerepelnek. Tavaly például Csongrád megyében 1369 gyermeket „írtak össze”. A gyámhatóságok helyszíni ellenőrzéseinek, intézkedéseinek száma szintén nőtt, s ez egyben arra is rávilágított, hogy alapos felmérésre van szükség, hogy ne csak akkor foglalkozzanak a gyermekekkel, amikor már baj van, hanem megtervezzék, kialakítsák a megelőzés módszereit. A gyermek- és ifjúságvédő intézet a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának és az oktatási intézményeknek közös munkájával az idei év első félévében felkutatva a káros hatásoknak kitett fiatalokat. A felmérés szerint a megyei gyermekvédő intézmény 886 családban 2540 veszélyeztetett gyermeket tart nyilván, közülük 167 cigány családban 612 gyereket.

A felmérésnek ezeken a szomorú tényeken kívül van egy nagyon figyelemre méltó tanulsága is: a jelentést készítő hivatásos pártfogók megállapították, hogy az iskolai gyermekvédelmi munka az utóbbi két évben felütően javult. Ez mindenképpen azt bizonyítja, hogy a pedagógusok a gyermekek körülményeivel is sokat törődnek, és együttműködnek a hivatásos gyermekvédőkkel. Az is nyilvánvaló, hogy a gyerekek többsége nem anyagi okok miatt él rossz környezetben, hanem leggyakrabban a család megbomlott egyensúlyát, vagy a szülők alkoholisták életmódját sínylik meg. 1972-ben például 362 gyermek került azert a listára, mert szülei alkoholisták. Ugyancsak gondot jelent a túlkoros gyerekek ügye. A felmérés szerint 1971-ben és 1972-ben Csongrád megye általános iskoláiban 845 tanulót mentettek fel és további 187-et nyilvánítottak a tanév végén osztályozhatatlannak.

Szinte még vázolni is nehéz, milyen összetett feladat a gyermekvédelmi munka. Különösen az az oldala, amely a nehéz körülmények között élő gyermekek megvédését, megmentését tűzi ki célul. Az a feladatuk, hogy a hivatásos pártfogók általános foglalkoztatásának a problémás családokkal, igyekezzenek a fiatalok ipari tanuló munkahelyén társadalmi pártfogót találni. Ez még csak az első lépés, s ha ennek nincs eredménye, előbb-utóbb a rendőrséggel is találkozhatnak a rossz környezetből induló gyermekek.

A megyei tanács vb egy 1970-es határozatában gyermekmegőrző átmeneti szállás létrehozását írta elő Szegeden, de mind ez ideig megfelelő helyiség hiányában ezt az intézményt nem sikerült életre hívni. Szükség van rá, mert az otthonukból, lakóhelyükről elcsavart gyerekeket, ha bűncselekményt nem követtek el, nem tarthatja őrizetben a rendőrség, viszont pillanatnyilag az átmeneti szállást az egyébként is túlszűfolt szegedi gyermekvédő intézet adhat csak. Mielőbbi szükségessé ezt a problémát is megoldani, mert ezeket a gyerekeket figyelemmel kísérni egyet jelent azzal, hogy bele tudunk szólni életük alakulásába. A tervek szerint különben a KISZ-fiatalkor se-

gítségét kérik, hogy a nyilvántartásban szereplő veszélyeztetett gyerekek pártfogói legyenek. Ha figyelemmel kíséri sorsukat egy-egy alapszervezet, ha kötni tudnak az ifjúsági közösséghez, megmenekülhetnek attól, hogy a családi környezet maradó rossz hatással legyen rájuk.

Nehéz erről a témáról „hivatalos” hangon beszélni, mert nem kevesebbről van szó, minthogy sok-sok gyermek akaratán kívül olyan környezetben nő fel, amelynek rossz hatását esetleg egy életen át magán viseli. Ugyan melyik gyermek tehet arról, hogy szülei rosszul élnek, alkoholisták, hogy alapvető nevelési dolgokhoz nem értenek. Nem tehetnek róla, mégis ők szenvednek meg, hogy az életben olyan hátránnyal indulnak, amelyet avatott kezek is hosszú munka után tudnak csak helyrehozni, javítani. Nem lehet hát meghatottság nélkül szólni arról, hogy vannak emberek, akik önként vállalják, hogy emberi segítő magatartásukkal biztosítják azt a hiányt, amit sok gyerek tulajdon családjában saját szüleitől nem kap meg. Minden tiszteletet megérdemlő munkájuk, és hiszünk, hogy az elkövetkező időben még több KISZ-fiatalkor, vagy éppen a munkahelyeken a megértő munkatársak hada siet segítségére ezeknek a gyerekeknek, hogy ne állami nevelőintézetben folytassák életüket, vagy éppen ne térjenek rossz útra.

Sz. M.

Reflektorok a barlangban

A világhírű aggteleki barlangot az elkövetkező években tovább fejlesztik. A korszerűsítési munkák tanulmánytervét a Bányászati Tervező Intézet szakemberei dolgozzák ki. E szerint a barlang 7 kilométer hosszú főágában, Aggtelektől Jósavőig, nagy teljesítményű reflektorokkal világítják meg a színes cseppkőképződményeket és az útvonalon betonjárdát építenek.

Tóth Béla:

Céhmesteri irományok

58.

A felállításra legalább 14 nap szükséges. 14 napig tehát egyetlen forintot sem csinálhatunk. Azért nem kapott ön pénzt, a 125 000 forintot kivéve, melyet 9-én Szolnokról küldék.

Megteszem mit ember tehet; isten nem vagyok; semmiből nem teremthetek.

Egy év óta semmi bevétel, őrösen átvett pénztárok és had! Még e percben is következő seregeket kell eltartanom:

Erdély	40 000 ember
Felső sereg, s Komárom	45 000 ember
Vetter (déli sereg)	36 000 ember
Tiszai sereg	26 000 ember
Pétervárad	8 000 ember
N.-Várad, Arad, Szeged, Baja, zarándi határvonal, s kis detachements-ok	10 000 ember
Összesen:	165 000 ember

Ezenkívül a 18 huszárezred reserve escadrona, 7 felállítandó zászlóalj, 20 000 beteg, 60 000 nép-

főlkelés, löpormalmok, öntészetek, fegyver- s kardgyár és szuronygyár, 24 000 fogoly, az egész civil administratio sat. sat.

Ez nem kicsinyes tábornok! S a bankgyár 14 nap óta nem dolgozik!

Türelmet kérek. Isten nem vagyok. Örömmel halhatok meg hazámért, de creation-t nem tehetek.

A bank három nap alatt rendben lesz, s így ön pénztárnokának hetenként 200 000 forintot küldenek.

Ön 800 000 forintot kér 30 és 15 krosokban. Kérem fölszámolni, hogy erre 9 600 000 nyomás szükséges, amellyel emberi kezek által (gőz nem használható) csak 20 sajtó dolgozván, s egy perc alatt 10 nyomás történhet, éjjel-nap dolgozva 35 nap kivántatik csak ez összegre!

S ez összeg haví kiadásainknak csak tized-része!

Ennyit a nehézségek felfejtésére. Mi embernek lehet, megteszem. Többet nem tehetek. Különbem remélem, legyőzzük elleneinket, ha egyezők leszünk.

Fájdalom, beteges vagyok!

Fogadja el megkülönböztetett fizteletemet. Kossuth L. s. k., kormányzó."

Amíg királyok fogadására való hódolatokkal övezte a nép, meg az újság Kossuthot, pár napokon belül nyíltan bíráltság alá vette, s fennszóval kárhóztatta azon nóttertiát, mellyel minden dologba beleszólt, mindenütt csak rontott, és Kossuth gyöngeségén, mely ezt maga mellett eltűrte, igen sajnálkoznak. A Szegedi Hírlap nyíltan kimondja:

„Szeretett kormányzónk körül már is veszélyes udvarszerű környezet alakul, — s melynek hivatása az emberiség fájdalmait enyhíteni, a nőnem befolyását a kormányzói termekben nem rendeltetése szerintinek találjuk, s hatáskörét azokon kívül nem mindenben cél- és rendszerűnek.”

Fennszóval kárhóztatták a kormány azon politikáját, hogy az összes seregek vezényletét nem bízza Görgeire. A közvélemény nyíltan a lapok útján őt kívánta, s a kormány sem arra nem hajolt, sem Görgeiről nem mondá el azt, mivel vádlá.

Hiszzen Haynau is idebevan az országban, Kecskemét táján táboroz, hiéna bajsza a melle kanálát veri, s liheg, de bosszúért.

Kossuthnak pedig alig is lehet néha órákon át ajtójához férni, a sok udvarlásra járulók sűrűségében.

Az újságban egy elhíresült proletárnak, Tancsicsnak efféle írása is napvilágot láthatott, a fennálló kormányzati rendszer okulására:

Szeged, július 16-kán.

Forradalom című munkámból mutatványul:

Ha én forradalmi kormányunknak volnék, eddig véletlenül, hirtelen csak 4—5 ezer főből álló csapatot küldöttem volna Ausztria földre, oda, hol huszáraink haza nem bocsátatva tartanak, hogy velők csatlakozzanak: eddig egész Ausztria lángban volna, s szabad földünket a Habsburgoknak egy bérence sem taposná, hanem vinák a véres csatát az ellenség földén; s ezek láttára, s hallatára Európában néhányval kevesebb fejedelmi zsarnok volna.

(Folytatjuk.)